

Position Paper VNG International

De Dutch Diamond versterken door te investeren in sterke lokale publieke instituties

De recente beleidsbrief Buitenlandse Zaken kiest voor een strategischer buitenlandbeleid, waarin diplomatie, handel, ontwikkelingssamenwerking en defensie in samenhang worden ingezet ter bescherming van Nederlandse belangen en waarden. De Dutch Diamond – de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties – vormt een krachtig instrument om deze ambitie in de praktijk te brengen.

De effectiviteit van de Dutch Diamond uiteindelijk mede wordt bepaald door de kwaliteit van de lokale publieke instituties in partnerlanden waarmee Nederlandse partijen samenwerken. Vanuit die ervaring doen wij de volgende oproep aan de Tweede Kamer en het ministerie van Buitenlandse Zaken:

Investeer in sterke lokale publieke instituties in partnerlanden. Zij vormen de basis voor stabiele samenlevingen, succesvolle investeringen en duurzame resultaten op het gebied van handel, veiligheid, migratie, voedselzekerheid en water.

Om Nederlandse belangen op deze terreinen optimaal te dienen, zijn sterke lokale publieke instituties essentieel. Juist zij zorgen voor de stabiliteit, voorspelbaarheid en uitvoeringskracht die nodig zijn voor succesvolle investeringen, duurzame economische ontwikkeling en sterke internationale partnerschappen.

Dit geldt in het bijzonder voor fragiele en conflictgevoelige contexten, waar lokale overheden vaak de meest zichtbare en toegankelijke publieke bestuurslaag vormen. Juist daar kunnen sterke lokale publieke instituties bijdragen aan stabiliteit, dienstverlening en een voorspelbare omgeving voor investeringen, economische ontwikkeling en internationale samenwerking.

Sterke lokale publieke instituties en goed lokaal bestuur zijn daarom geen afzonderlijk ontwikkelingsdoel, maar een strategische randvoorwaarde voor het succes van de Dutch Diamond en het realiseren van de doelstellingen uit het Nederlandse buitenlandbeleid.

De Dutch Diamond heeft sterke lokale publieke partners nodig

De kracht van de Dutch Diamond ligt in het vermogen om verschillende vormen van Nederlandse expertise te verbinden. Bedrijven brengen investeringen en innovatie. Kennisinstellingen dragen bij aan onderzoek en kennisontwikkeling. Maatschappelijke organisaties zorgen voor maatschappelijke verankering. Overheden creëren de publieke randvoorwaarden die nodig zijn voor duurzame ontwikkeling.

De ervaring van VNG International leert dat deze samenwerking alleen duurzaam resultaat oplevert wanneer ook de lokale publieke instituties in partnerlanden voldoende sterk zijn om investeringen te begeleiden, publieke diensten te leveren, regelgeving uit te voeren en lokale economische ontwikkeling te ondersteunen.

Zonder gemeenten geen vergunningverlening. Zonder ruimtelijke ordening geen duurzame stedelijke ontwikkeling. Zonder lokale belastinginning geen duurzaam beheer van infrastructuur en publieke voorzieningen. Zonder betrouwbare lokale overheden geen voorspelbaar investerings- en ondernemingsklimaat.

Juist daarom wordt de effectiviteit van de Dutch Diamond niet alleen bepaald door de kwaliteit van de samenwerking tussen Nederlandse partijen, maar ook door de kracht van de lokale publieke partners in de partnerlanden waarmee zij samenwerken.

Een kans om de ambities uit de beleidsbrief verder te versterken

VNG International onderschrijft de keuze van het kabinet voor een meer strategische benadering van ontwikkelingssamenwerking, gebaseerd op wederzijdse belangen en gelijkwaardige partnerschappen. Daarbij is het positief dat het kabinet expliciet kiest voor een intensivering op democratisering en goed bestuur. Wij zien die twee graag in samenhang met elkaar.

De beleidsbrief biedt daarmee een belangrijke kans om institutionele versterking sterker te verbinden aan de bredere handels-, investerings- en partnerschapsagenda van Nederland.

Waar governance in het verleden vaak als afzonderlijk ontwikkelingsdoel werd benaderd, zien wij kansen om democratisering, goed bestuur en lokaal bestuur nadrukkelijker te positioneren als onderdeel van een geïntegreerd buitenlandbeleid. Juist binnen de Dutch Diamond-benadering en de Global Gateway-strategie kunnen investeringen in sterke lokale publieke instituties bijdragen aan het creëren van een *enabling environment* voor handel, investeringen en duurzame economische ontwikkeling.

Aanbevelingen

- 1. Veranker de versterking van lokale publieke instituties expliciet binnen de Dutch Diamond-benadering en andere strategische partnerschappen van Nederland.** Sterke lokale publieke partners zijn een randvoorwaarde voor succesvolle investeringen, economische ontwikkeling en duurzame partnerschappen, op ieder terrein.
- 2. Investeer in langjarige institutionele samenwerking tussen Nederlandse publieke instellingen en lokale overheden in partnerlanden, met bijzondere aandacht voor fragiele contexten.** Duurzame institutionele ontwikkeling vraagt om continuïteit, vertrouwen en een langetermijnperspectief.
- 3. Benut Nederlandse publieke expertise nadrukkelijker binnen strategische partnerschappen.** Nederland beschikt over unieke bestuurlijke expertise die kan bijdragen aan zowel lokale ontwikkeling als Nederlandse strategische belangen.
- 4. Gebruik de Nederlandse Dutch Diamond strategisch, ook in Global Gateway flagship programmes.** Programmeer rond een specifieke (investerings)opgave en zorg dat alle vlakken van de Diamond hierin voldoende aandacht krijgen. Zet dit steviger neer als Nederlandse aanpak, ook richting de Europese Unie.

Praktijkvoorbeelden

- **Mozambique: sterke instituties voor duurzaam waterbeheer**

In Beira, Mozambique, werken Nederlandse partners samen aan het versterken van de klimaatbestendigheid van een van de meest kwetsbare deltasteden van Afrika. De stad kampt regelmatig met overstromingen en extreme weersomstandigheden. Met Nederlandse financiering wordt geïnvesteerd in drainage, kustbescherming en waterbeheer, terwijl de haven van Beira – beheerd door het Nederlandse bedrijf Cornelder – een belangrijke economische functie vervult voor de regio.

De ervaring in Beira laat zien dat investeringen in waterinfrastructuur alleen duurzaam resultaat opleveren wanneer ook de lokale publieke instituties voldoende sterk zijn om deze te beheren, onderhouden en financieren. Daarom ondersteunt VNG International de gemeente Beira en de lokale drainage- en sanitatiedienst bij het versterken van organisatorische capaciteit, asset management en financiële duurzaamheid, door onder meer lokale belastingen. Samen met andere Nederlandse partners, waaronder de Unie van Waterschappen, VEI en het Kadaster, wordt gewerkt aan een geïntegreerde aanpak waarin investeringen in waterbeheer, kadaster en de haven hand in hand gaan met institutionele versterking.

- **Benin: sterke instituties als basis voor voedselzekerheid**

In Benin werkt VNG International samen met Kadaster International, lokale overheden en nationale partners aan de ontwikkeling van een landelijk digitaal kadaster. Dit gebeurt met steun van de Nederlandse ambassade en in nauwe samenwerking met de Beninese overheid. Het programma draagt bij aan meer zekerheid over eigendom en gebruik van land, een belangrijke randvoorwaarde voor investeringen in landbouw en duurzame economische ontwikkeling.

De praktijk laat zien dat voedselzekerheid niet alleen afhankelijk is van landbouwproductie, maar ook van sterke publieke instituties. Wanneer landrechten duidelijk zijn vastgelegd, neemt de bereidheid toe om te investeren in landbouwgrond, worden conflicten over land verminderd en ontstaat een voorspelbaarder investeringsklimaat. Dat vergroot niet alleen de productiviteit van de landbouwsector, maar creëert ook betere randvoorwaarden voor Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen die actief zijn op het gebied van landbouw, voedselproductie en agrarische innovatie.

- **Namibië: de Dutch Diamond in de groene waterstoftransitie**

In Lüderitz, Namibië, ondersteunen Havenbedrijf Rotterdam, de gemeente Rotterdam en VNG International de voorbereiding op grootschalige investeringen in groene waterstof en havenontwikkeling. Deze ontwikkelingen bieden kansen voor zowel Namibië als Nederland, onder meer op het gebied van duurzame energie, handel en toegang tot kritieke grondstoffen.

Deze economische investeringen kunnen alleen succesvol en duurzaam zijn wanneer ook de lokale publieke instituties voldoende zijn toegerust om deze groei te begeleiden. Daarom ondersteunt VNG International de gemeente Lüderitz bij het versterken van stedelijke planning, gemeentelijke dienstverlening en organisatorische capaciteit. Een sterke haven vraagt immers ook om een sterke gemeente. Juist lokale overheden spelen een sleutelrol bij het faciliteren van investeringen, het plannen van infrastructuur, het leveren van publieke diensten en het waarborgen dat economische ontwikkeling daadwerkelijk ten goede komt aan inwoners.